

A VÉG-MODELL ALKALMAZÁSA A SZOCIÁLISPROBLÉMA-MEGOLDÁS VIZSGÁLATÁBAN ÉS FEJLESZTÉSÉBEN

Kasik László *, Gáspár Csaba **, Zsolnai Anikó *

* SZTE Neveléstudományi Intézet

** SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: VÉG-modell; szociálisprobléma-megoldás; gondolkodás, érzelmek, viselkedés

Az elmúlt néhány évtizedben a szociálisprobléma-megoldás életkor és nem szerinti jellemzőinek, változásának vizsgálatára számos modellt és ezek alapján igen sok mérőeszközt dolgoztak ki. E mérőeszközök, főként kérdőívek közös jellemzője, hogy leginkább a probléma-megoldásra mint viselkedésre vagy mint gondolkodási folyamatra koncentrálnak. Legkevesebb azok száma, amelyek az érzelmi folyamatokat állítják középpontba vagy kapcsolódási pontokat nyújtanak a másik két területtel. Kampel (1987) az elsők között hangsúlyozta, hogy a problémamegoldás mint folyamat nem feltétlenül gondolatokban fejeződik ki először, amihez érzelmek kapcsolódnak, majd ezek összekapcsolódása tipikus viselkedési formákat ölt, hanem sorrendjük nagyon változatos és többértű, vagyis ezek lineáris kapcsolódása összefüggésük csupán egyik formája. Az azóta eltelt időszakban ezt az elképzelést számos empirikus munka bizonyította, rámutattak például a szándékos és a nem szándékos, illetve a személyfüggetlen és a személyspecifikus problémamegoldás eltéréseire. A szimpózium első előadásában elhangzottak a további előadásokban bemutatott empirikus vizsgálatok és fejlesztések elméleti keretének tekinthetők. Elsőként a Bedell és Lennox (1997) által leírt VÉG-modell komponenseinek (gondolkodási folyamatok, érzelmek, viselkedésformák és ezek kapcsolatai) legfőbb jellemzőiről lesz szó. Ezt követően arról, hogy ezek a sajátosságok miként jelennek meg – és jelenhetnek meg még markánsabban – a különböző külföldi, jó megbízhatósági mutatókkal rendelkező mérőeszközökben, valamint ugyancsak más országokban alkalmazott segítő-fejlesztő programok koncepcióiban és a programok megvalósítási dokumentumaiban. Az előadás utolsó részében bemutatjuk az általunk végzett és a szimpózium keretén belül ismertett kutatások és fejlesztések VÉG-modellhez kapcsolódó részeit (pl. az elkerülésformákat mérő kérdőív szerkezetének sajátosságait; az alsó tagozatosokkal kipróbált és a felső tagozatosok körében jelenleg is folyó program koncepcióját és tartalmi egységeit).